

Et TYSKERBARN forteller

BAKGRUNN

KRIGSBARNA

● Mellom 9 000 og 13 000 barn med tysk far og norsk mor ble født under og etter krigen.

● Nationen har fått tilgang til en instilling fra Krigsbarneutvalget til Sosialdepartementet i 1945. I instillingen ble det foreslått hva som burde gjøres med tyskerbarna.

● Adopsjon, utsletting av identitet og deportasjon til andre land var noen av tiltakene som ble foreslått i instillingen som ble brukt som en veileder i flere deler av landet.

TYSKERBARNAS SKJEBNE

● I 1945 ble det foreslått at tyskerbarna skulle bli adoptert, utsluttet eller deportert. Det ble også foreslått at de skulle bli plassert i familier eller i institusjoner. Det ble også foreslått at de skulle bli plassert i familier eller i institusjoner.

Han er tyskerbarn. Han skulle vært utstøtt. Takket være kloke besteforeldre har han likevel fått en god oppvekst.

– Min drøm er at tyskerbarnsaken skal komme opp i sin fulle bredde. Myndighetene har mye å svare for, sier Tor Øystein Brandacher

MERETE CROWO

Fem år gammel mistet Tor Øystein Brandacher sin barnetro. En dag han skulle på søndagsskolen fikk han og bestemoren beskjed om å vente utenfor.

– De ville diskutere om jeg skulle få lov til å gå på søndagsskolen på grunn av min arvesynd.

Bestemor tok meg hardt i hånda og sa: «Kom Tor. Nå går vi hjem.»

– Hva de kom fram til på søndagsskolen fikk jeg ikke vite. Vi gikk aldri tilbake til søndagsskolen, forteller Brandacher.

Groteske enkeltskjebner

Til tross for den vonde opple-

«Faren min kom fra landsbyen. Han var jo bare en ung gutt, og ønsket ikke å være med i noen krig. Men han hadde ikke noe valg»

TYSKERBARN: Tor Øystein Brandacher

velsen er det ifølge ham selv bare barnematen i forhold til hva andre tyskerbarn har opplevd.

– Da jeg engasjerte meg i saken om tyskerbarna ønsket jeg innsikt i en del av enkeltskjebnene for å få kunnskap om hva andre har opplevd. Da jeg hadde snakket med fem av tyskerbarna måtte jeg rett og slett slutte å oppsøke flere. Historiene de fortalte var så groteske at det gikk mer innover meg enn jeg hadde godt av. Jeg begynte å føle et hat jeg tidligere ikke har kjent, forteller Brandacher.

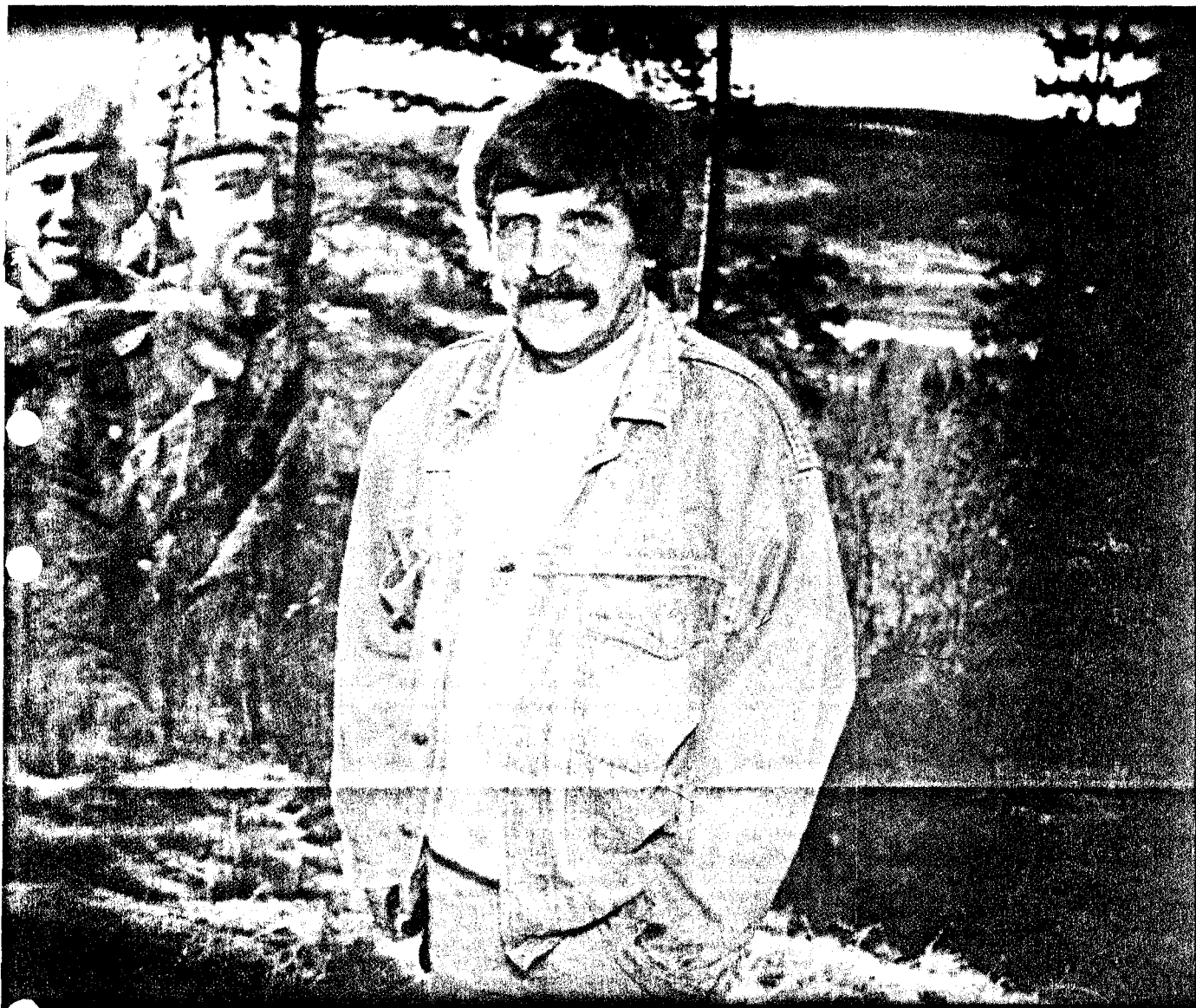
I tillegg til episoden ved søndagsskolen er det «bare» en opplevelse til som har brent seg fast hos ham.

Det var 17. mai og han var ni år gammel. To fulle 18-åringer begynte å rope «din forbanna Hitler-spire».

– De truet med å drepe meg. Jeg løp så fort jeg kunne og slapp unna med skrekken.

Fantastiske besteforeldre

Tor Øystein Brandacher ble født i 1946. Faren hans kom til Norge som soldat 18 år gammel i 1944.

ett av tyskerbarna. Men han var heldig. Besteforeldrene ga ham en fin oppvekst.

(Foto: Arve Schaug)

«Jeg er sterkt i mot rasisme, men jeg må si jeg er glad for at vi hadde riktig hudfarge»

Moren til Tor var 17 år da hun møtte soldaten.

– Faren min kom fra landsbyen. Han var jo bare en ung gutt, og ønsket ikke å være med i noen krig. Men han hadde ikke noe valg.

– Mor og far traff hverandre og ble forelsket. Bestefar var svært fortvilet da mor ble gravid. Han var sterk motstander av Hitler og nazismen, og det var ikke enkelt for ham at datteren skulle ha barn med en tysk soldat. Likevel tok besteforeldrene mine i mot meg som om jeg skulle være deres egen. Det reddet meg.

– Moren min måtte flykte fra bygda da krigen var over. Hun holdt seg i skjul i flere måneder. Så

sent som i 1951, da jeg var seks år gammel, ble hun kalt inn til psykiateren der hun bodde. Han lurte på hvor hun hadde gjemt meg.

– Hadde bestefar slått hånda av meg da jeg ble født, hadde jeg antakelig ikke vært i live i dag. Besteforeldrene mine ga meg en unik oppvekst til såkalt tyskerbarn å være. De har heller aldri lagt skjul på mitt opphav, selv om de ikke ønsket å snakke om min far. Men min mor sa alltid: Tro aldri vondt om faren din. Han hadde ikke noe valg. Han var et godt menneske. De ordene har betydd mye for meg gjennom oppveksten. For det var både vondt og frustrerende at faren min, som tysk soldat, var synonymt med alt

det vonde Gestapo gjorde, sier Brandacher.

Granskning

Ifølge Krigsbarnutvalgets innstilling ble det født mellom 9 000 og 13 000 tyskerbarn i Norge. Litt over 1 000 har kommet fram. Brandacher lurte på hvor det har blitt av resten.

Han har lest utdrag av Krigsbarnutvalgets innstilling, og er mildest talt sjokkert.

– Det er vondt å lese hva de tenkte om oss. Vi ble jo ikke sett på som mennesker. Jeg er sterkt i mot rasisme, men jeg må si jeg er glad for at vi hadde riktig hudfarge. Hva som ville skjedd med oss hvis vi kunne blitt utpekt, kan vi jo bare tenke oss.

Brandacher er bitter på tyskerbarnas skjebne. Han mener det bør bli en offentlig granskning av det som skjedde.

– Denne saken har mange likhets trekk med den såkalte tatersaken. Hvis ikke behandlingen av tyskerbarna er årsak til offentlig granskning så vet ikke jeg! Vi manglet en fundamental rettssikkerhet. Skal myndighetene ha troverdighet må de ta tak i det som skjedde og gjøre opp med

denne vonde etterkrigshistorien. Ennå i dag lever mange av de som var ansvarlige for behandlingen av oss. De håper kanskje at hele saken skal dø ut med oss barna. Men det kommer ikke til å skje. Min drøm er at denne saken kommer opp i sin fulle bredde, sier Brandacher.

Ny familie

Tor Øystein Brandacher har beholdt sin fars slektsnavn. For fire år siden traff han faren for første gang. Det ble et sterkt møte mellom far og sønn. Faren er i dag gift og har tre barn. Han har aldri

fornektet sin sønn i Norge, og betalte bidrag så lenge Tor Øystein var liten.

– Min drøm er at min sønn skal få god kontakt med min fars slekt. Selv har jeg mistet for mange år, men sønnen min har fått en ny stor familie, sier Brandacher.

Neste artikkel i denne serien kommer i morgen.

«Da jeg hadde snakket med fem av tyskerbarna måtte jeg rett og slett slutte å oppsøke flere. Historiene de fortalte var så groteske at det gikk mer innover meg enn jeg hadde godt av»